

”LIVE LEMMINKÄINEN!”

KÄSIKIRJOITUS:

Nina Holopainen (Kalevalan ym. lähteiden pohjalta) –
englanninkielinen käännös: Minna Eronen

PIIRROKSET:

Katharina Benkwitz/Capitana Art Vermilion

MUSIIKKI:

Tuomas Holopainen: ”The Poet And the Pendulum” –
instrumentaaliversio (Nightwish: Dark Passion Play)

OHJAUS:

Tarja Jänis

NAUHOITUS/EDITOINTI:

Joonas Saikkonen ja Kimmo Ahola

VALOKUVAT:

Niko Nyrhinen, Jarkko Torni ja Martti Rosendahl

ROOLIT (FI versio):

Kertoja – Pentti Holopainen

Kyllikki, Lemminkäisen morsian – Carita Hiltunen *)

Louhi, Pohjolan emäntä – Leila Luukkainen

Lemminkäisen äiti – Marja Kanula *)

Pohjolan isäntä – Pentti Purmonen *)

Kylän akat – Liisa Purmonen, Marja Leinonen ja Taina Käyhkö *)

*) Kyläparin Myllyteatteri

ROOLIT (EN versio):

Kertoja - Troy Donockley

Kyllikki, Lemminkäisen morsian – Johanna Kurkela

Louhi, Pohjolan emäntä – Floor Jansen

Lemminkäisen äiti – Catherine Rohlich

Pohjolan isäntä – Paul Fryer

Kylän akat – Chloe Wells, Rach Colling and Katrina Immonen

KERTOJA:

Lemminkäinen on Kalevalan nuori sankari, ylpeä ja rohkea soturi, tietäjä ja mahtimies. Lemminkäinen pystyy muuttamaan muotoaan ja voittamaan vastustajansa sanan mahdollista.

Lemminkäiseen ovat monet naiset ihastuneet hänen komeutensa ja voimiensa vuoksi. Hän itse himoitsee vaimokseen hyvänsukuista ja iloista Kyllikkiä, joka asuu Saarella.

Lemminkäisen äiti varoittaa poikaansa Saaren miesten mustasukkaisesta vihasta...

LEMMINKÄISEN ÄITI:

*”Voi poloinen, päiviäni!
Nauraisitko Saaren naiset,
pitäisit pyhäiset piiat,
niin siitä tora tulisi,
sota suuri lankeaisi!
Saisi kaikki Saaren sulhot,
sata miestä miekkoinensa
päällesi sinun, poloisen,
yksinäisen ympärille.”*

(11. runo, 90. säe)

KERTOJA:

Kyllikki ei kiinnostu naissankarista eikä tahdo sodankävijän vaimoksi...

KYLLIKKI:

*"Mitä, kehno, kierteletki,
rannan raukuja, ajelet,
täältä tyttöjä kyselet,
tinavöitä tieustelet?
En mä tästä ennen joua,
kuin kiven kuluksi jauhan,
pieksän petkelen periksi,
huhmaren sukuksi survon.*

(11. runo/170. säe)

KERTOJA:

Lemminkäinen ryöstää Kyllikin mukaansa. Kyllikki taistelee aluksi vastaan ja on epätoivoinen joutuessaan mitättömälle miehelle, tappelijalle ja sodankävijälle.

Lemminkäinen kuitenkin vakuuttaa pitävänsä vaimoan hyvin. Silloin Kyllikki vaatii häntä vannomaan valan, ettei tämä enää menisi sotiin.

Lemminkäinen lupaa vanhoa, mutta vaatii, ettei Kyllikki enää kävisi kylillä ja luopuisi ilonpidosta muiden miesten kanssa. Lemminkäinen ja Kyllikki vannovat valat ja solmivat avioliiton.

Kyllikki kuitenkin rikkoo valansa ja menee kylille. Lemminkäinen hurjistuu ja lähtee vaaralliselle matkalle Pohjolaan kosimaan Pohjolan neitoa. Louhi, Pohjolan mahtava emäntä, ei kuitenkaan ole halukas antamaan tyttäriään Lemminkäiselle...

POHJOLAN EMÄNTÄ:

*"Anna en sulle piikojani
enkä työnnä tyttöjäni,
en parasta, en pahinta,
en pisintä, en lyhintä:
sull' on ennen naitu nainen,
ennen juohettu emäntä."*

(13. runo, 10. säe)

KERTOJA:

Louhi kuitenkin hieman heltiää. Louhi antaa Lemminkäiselle tehtäviä ja lupaa, että tehtävät suoritettuaan Lemminkäinen saa Pohjolan tyttären omakseen.

Ensimmäinen vaarallisista tehtävistä on hiihtää Hiiden Hirvi...

POHJOLAN EMÄNTÄ:

*"Enpä anna tyttöäni
miehille mitättömille,
urohille joutaville.
Äsken tyttöjä anele,
kuulustele kukkapäitä,
kun sa hiihät Hiien hirven
Hiien peltojen periltä!"*

(13. runo, 30. säe)

KERTOJA:

Lemminkäinen onnistuu tehtävässä. Toiseksi Lemminkäisen tulee valjastaa Hiiden tulisuihin ruuna...

POHJOLAN EMÄNTÄ:

*"Äsken annan tyttäreni
sekä nuoren morsiamen,
kun sa suistat suuren ruunan,
Hiien ruskean hevosen,
Hiien varsan vahtileuan
Hiien nurmien periltä."*

(14. runo, 270. säe)

KERTOJA:

Lemminkäinen onnistuu myös toisessa tehtävässä. Viimeinen tehtävä on ampua joutsen Tuonelan joelta...

POHJOLAN EMÄNTÄ:

*"Äsken annan tyttäreni
sekä nuoren morsiamen,
kun ammut joutsenen joesta,
virrasta vihannan linnun,
Tuonen mustasta joesta,
pyhän virran pyörtehestä
yhellä yrittämällä,
yhen nuolen nostamalta."*

(14. runo, 380. säe)

KERTOJA:

Lemminkäinen lähtee tappamaan lintua jousi ja nuolet mukanaan.

Sokea lappalaisukko, märkähattu karjapaimen, kuitenkin vaanii Lemminkäistä ja syöksee hänen lävitseen myrkyllisestä kasvista valmistamansa vesikyyn, taikakalun.

Ukko viskaa Lemminkäisen vielä Tuonelan virtaan. Tuonen poika silpaisee koskeen heitetyn ruumiin miekallaan kahdeksaksi palaseksi.

KERTOJA:

Lemminkäisen äiti saa tiedon poikansa kuolemasta. Hän pyytää Seppä Ilmarista takomaan haravan, jolla nostaa poikansa palaset Tuonelan virrasta.

Lemminkäisen äiti pyytää avukseen mehiläisiä. Mehiläisen meden avulla Lemminkäisen äiti kokoaa poikansa...

LEMMINKÄISEN ÄITI:

*"Mehiläinen, lintuseni!
Lennä tuonne toisialle,
ylitse meren yheksän
saarehen selällisehen,
metisehen manterehehen,
Tuurin uutehen tupahan,
Palvoisen laettomahan!
Siell' on mettä mieluhista,
siellä voitetta hyveä,
joka suonihin sopivi,
jäsenihin kelpoavi.*

(15. runo, 430. säe)

KERTOJA:

Saatuaan poikansa kuntoon Lemminkäisen äiti anelee poikaansa rauhoittumaan ja jäämään kotiin...

LEMMINKÄISEN ÄITI:

*"Heitä herjät joutsenesi,
anna allien asua
Tuonen mustassa joessa,
palavissa pyörtehissä!
Sie lähe kotiperille
kanssa äitisi katalan!
Vielä kiitä onneasi,
julkista Jumalatasi,
kun antoi avun totisen,
vielä henkihin herätti
Tuonen tieltä tietävältä,
Manalan majan periltä!
En minä mitänä voisi,
en mitänä itsestäni,
ilman armotta Jumalan,
toimetta totisen Luojan."*

(15. runo, 620. säe)

KERTOJA:

Pian Pohjolassa vietetään häitä, eikä riitapukari Lemminkäistä ole kutsuttu. Lemminkäinen menee kuitenkin luvatta Pohjolaan.

Pohjolan isäntä hätistelee kutsumatonta vierasta pois pidoista...

POHJOLAN ISÄNTÄ:

*"Ei tässä piot paranne,
kun ei vierahat vähenne;
talo työlle, vieras tielle
hyvistäki juomingista!
Lähe tästä, hiien heitto,
luota kaiken ihmiskansan!
Kotihisi, konna, koita,
paha, maahasi pakene!"*

(27. runo, 260. säe)

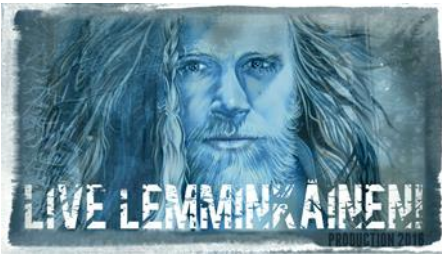
KERTOJA:

Lemminkäinen tappaa Pohjolan isännän kaksintaistelussa ja pakenee Saareen. Siellä hän viettelee piikoja ja leskiä. Lemminkäinen huomaa, että Saaren katkerat miehet teroittavat miekkojaan ja tapparoitaan hänen päänsä menoksi.

Lemminkäinen pakenee takaisin kotirantaan, josta hän löytää vain talonsa rauniot. Pohjolan väki on kostanut tuhoamalla Lemminkäisen kodin.

Kostonhaluinen Lemminkäinen lähtee jälleen sotaretkelle Pohjolaan. Tällä kertaa hän pyytää mukaan toverinsa Tieran, taidokkaan keihäänkäyttäjän.

Tiera on juuri mennyt naimisiin ja kylän akat toppuuttelevat häntä lähtemästä Lemminkäisen matkaan...

KYLÄN AKAT:

*"Ei Tiera sotahan joua,
Tieran tuura tappelohon!
Tiera on tehnyt kuulun kaupan,
ikikaupan iskenynnä:
vast' on nainut naisen nuoren,
ottanut oman emännän;
viel' on nännit näppimättä,
rinnat riuahuttamatta.
(30. runo, 90. säe)*

KERTOJA:

Lemminkäinen ja Tiera lähtevät kuitenkin matkaan kohti Pohjolaa.

Pohjolan emäntä estää heidän sotaisat aikeensa ja jäädyttää Pohjolan meren...

POHJOLAN EMÄNTÄ:

*"Pakkasen poika pienokainen,
oma kaunis kasvattini!
Lähe tuonne, kunne käsken,
kunne käsken ja kehoitan!
Kylmätä veitikän venonen,
pursi lieto Lemminkäisen
selvälle meren selälle,
ulapalle aukealle!
Kylmätä itseki isäntä,
jää'ä veitikkä vesille,
jottei pääse päivinensä,
rinnat riuahuttamatta."
seviä siinä ikänä.*

(30. runo, 130. säe)

KERTOJA:

Lemminkäinen ja Tiera joutuvat hylkäämään laivansa ulapalle. He vaeltavat jalkaisin kylmillä ja nälän vaivaamilla seuduilla, kunnes päättävät palata kotiin...

Kostonhimoinen Lemminkäinen palaa Pohjolaan tietäjäsankari Väinämöisen ja Seppä Ilmarisen kanssa ryöstämään Pohjolan Sampo, joka jauhaa rahaa, viljaa ja suolaa.

Pohjolan emäntä ei suostu jakamaan Sampo. Väinämöinen soittelee kanteleellaan Pohjolan väen uneen. Pohjolan uinuessa Ilmarinen voitelee yhdeksän lukkoa, joiden takana Sampo on. Lemminkäinen nappaa Sammon veneeseen ja retkeläiset lähtevät pakomatalle.

Louhi Pohjolan emäntä muuntautuu jättiläiskotkaksi ja lähtee takaa-ajoon. Alkaa kiihkeä kamppailu, jonka tuoksinassa Sampo rikkoutuu ja tippuu mereen. Osa Sammon muruista jää meren aarteiksi mutta osa ajautuu rantaan Suomen rikkauksiksi, maanviljelyksen perustaksi.

KERTOJA:

Lemminkäisen tarinan vaiheet muodostavat keskeisen osan Kalevalaa, kansalliseepostamme.

Kirjailija, tutkija, lääkäri Elias Lönnrot vieraili Kesälahden Hummovaarassa, nykyisin Kiteen kaupunkiin kuuluvassa kylässä, kesällä 1828. Hän oli juuri aloittanut ensimmäisen Savoon ja Karjalan suuntautuneen runonkeruumatkinsa, jonka tavoitteena oli Kalevalan kokoaminen.

Hummovaarassa Lönnrot tapasi Suuren Runonlaulajan, talonpoika Juhana Kainulaisen. Kahden päivän ja yhden illan aikana Kainulainen lauloi Lönnrotille yli 50 runoa. Niistä suurin osa oli metsästys- ja parannusloitsuja.

Yksi Kainulaisen laulamista kertovista runoista oli Lemminkäisen virsi, jonka pohjalta hahmottui Kalevalan dramaattinen kertomus Lemminkäisestä.

Tapaaminen Juhana Kainulaisen kanssa teki Lönnrotiin suuren vaikutuksen. Matkakertomuksissaan hän on kuvannut käyntiä Hummovaarassa matkan ehdottomaksi kohokokhdaksi.

Hummovaarasta Lönnrotin matka jatkui Kiteelle mm. Potoskavaaran kylälle, jossa Lönnrot juhli häitä kyläläisten kanssa kolme päivää. Samalla kylällä ovat myös Tuomas Holopaisen, kansainvälisen musiikkimaailman huipulle nousseen Nightwish-yhtyeen keulakuvan, juuret.

Niin Tuomas kuin Juhanakin pari sataa vuotta ennen häntä ja monet muut laulajat, lauluntekijät ja muut muusikot läpi vuosikymmenten ja vuosisatojen ovat ammentaneet innoitusta tšekäläisestä ainutlaatuisesta luonnosta, maisemasta ja ihmisistä. Karjalaiset laulumaat elävät edelleen vahvana.